

BUXGALTERIYA BALANSI VA UNING AHAMIYATI**Turayeva Gulizahro***Guliston Davlat Universiteti o'qituvchisi***Gadayev Sanjarbek***Guliston Davlat Universiteti talabasi***Norqulov Sulaymon***Guliston Davlat Universiteti talabasi***Pardayeva Sevinch***Guliston Davlat Universiteti talabasi*

Annotation. Respublikamizda buxgalteriya hisobini moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga muvofiq isloh qilishda Prezidentimiz tomonidan 2020-yil 24-fevralda "Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o'tish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qaror qabul qilinishi ushbu yo'nalishdagi ishlarni amalga oshirish davr talabi ekanligidan daololat beradi. Bu esa buxgalteriya hisobi tizimining uslubiy ta'minotini shakllantirishni nazarda tutadi.

Kalit so'zlar: Buxgalteriya balansi, kompaniyaning moliyaviy operatsiyalari va uning aktivlari, majburiyatlari likvidlik, rentabelligi, schyot, naqd pul.

Kirish

Buxgalteriya balansi buxgalteriya hisobidagi asosiy tushuncha bo'lib, korxonalariga moliyaviy faoliyatini to'g'ri kuzatish va hisobot berish imkonini beradi. Buxgalteriya balansi, asosan, kompaniyaning moliyaviy operatsiyalari va uning aktivlari, majburiyatlari va kapitalining ma'lum bir vaqtdagi qoldiqlarining qisqacha mazmunidir. Buxgalteriya balansi korxonalariga o'z moliyaviy faoliyatini to'g'ri kuzatish va hisobot berish imkonini beruvchi muhim moliyaviy tushuncha bo'lib, tashkilotlarning moliyaviy salomatligi va barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Moliyaviy natijalarni baholash uchun buxgalteriya balansidan foydalanishning usullaridan biri moliyaviy koeffitsientlarni hisoblashdir. Moliyaviy koeffitsientlar kompaniyaning buxgalteriya balansining turli elementlari o'rtasidagi munosabatlarni o'lchash va kompaniyaning moliyaviy natijalari haqida tushuncha berish uchun ishlatiladi. Masalan, qarzning o'z kapitaliga nisbati kompaniyaning qarzini uning kapitali bilan taqqoslaydi va uning leverage va moliyaviy risklari haqida tushuncha beradi. Joriy nisbat kompaniyaning joriy aktivlarini joriy majburiyatlari bilan taqqoslaydi va uning likvidligi va qarzlarini to'lash qobiliyati haqida tushuncha beradi. Moliyaviy natijalarni baholash uchun buxgalteriya balansidan foydalanishning yana bir usuli bu uni sanoat mezonlari va raqobatchilar bilan taqqoslashdir. Kompaniyaning buxgalteriya balansini tengdoshlari bilan taqqoslash orqali manfaatdor tomonlar uning nisbiy moliyaviy ko'rsatkichlari

haqida tushunchaga ega bo'lishlari va u yuqori yoki past natijalarga erishgan sohalarni aniqlashlari mumkin.

Buxgalteriya balansini o'rganish buxgalteriya amaliyotiga bir nechta ta'sir ko'rsatadi:

To'g'ri va o'z vaqtida buxgalteriya balansini hisoboti juda muhim: Ushbu tadqiqot moliyaviy barqarorlik va muvaffaqiyatni ta'minlash uchun to'g'ri va o'z vaqtida buxgalteriya balansini hisobotining muhimligini ta'kidlaydi. Buxgalteriya hisobi bo'yicha mutaxassislar moliyaviy hisobotda kompaniyaning moliyaviy holatini to'g'ri aks ettirishini ta'minlashi kerak.

Buxgalteriya balansini moliyaviy tahlil va qarorlar qabul qilishda hal qiluvchi ahamiyatga ega: Buxgalteriya balansini moliyaviy tahlil va qarorlar qabul qilish uchun muhim vositadir. Buxgalteriya hisobi bo'yicha mutaxassislar kompaniyaning moliyaviy faoliyatini baholash va biznes qarorlarini qabul qilish uchun buxgalteriya balansidan foydalanishlari kerak. Buxgalteriya balansining qiyinchiliklari va cheklovlarini hal qilish: Ushbu tadqiqot buxgalteriya balansining qiyinchiliklari va cheklovlarini ta'kidlaydi va ularni hal qilish uchun potentsial echimlarni taqdim etadi. Buxgalteriya hisobi bo'yicha mutaxassislar buxgalteriya balansini hisobotining aniqligi va ishonchliligini oshirish uchun ushbu potentsial echimlarni qo'llashni ko'rib chiqishlari kerak. Buxgalteriya balansining qiyinchiliklari va cheklovlarini hal qilish: Ushbu tadqiqot buxgalteriya balansining qiyinchiliklari va cheklovlarini ta'kidlaydi va ularni hal qilish uchun potentsial echimlarni taqdim etadi. Buxgalteriya hisobi bo'yicha mutaxassislar buxgalteriya balansini hisobotining aniqligi va ishonchliligini oshirish uchun ushbu potentsial echimlarni qo'llashni ko'rib chiqishlari kerak.

Buxgalteriya hisobi amaliyotini standartlashtirish: Buxgalteriya hisobini standartlashtirishning potentsial yechimi turli tashkilotlarda moliyaviy hisobotda izchillikni ta'minlashga yordam beradi. Buxgalteriya hisobi bo'yicha mutaxassislar buxgalteriya balansini hisobotini yaxshilash uchun standartlashtirilgan buxgalteriya amaliyotini joriy etishni ko'rib chiqishlari kerak.

Hamkorlik va doimiy monitoring va ko'rib chiqish: Buxgalteriya hisobi mutaxassislari va boshqa manfaatdor tomonlar o'rtasidagi hamkorlik va moliyaviy hisobotning doimiy monitoringi va ko'rib chiqilishi buxgalteriya balansini hisobotining aniqligi va ishonchliligini oshirishga yordam beradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda buxgalteriya balansini vaqt o'tishi bilan kompaniyaning moliyaviy ko'rsatkichlarini baholash uchun ishlatilishi mumkin. Buxgalteriya balansini bir davrdan ikkinchisiga taqqoslash orqali manfaatdor tomonlar

kompaniyaning moliyaviy ko'rsatkichlari tendentsiyalari va naqshlarini aniqlashlari mumkin, bu esa strategik qarorlar qabul qilishda to'liq ma'lumotlarni beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. A.B.Muxametov. B.Matrasulov.G.Turayeva T.:Buxgalteriya hisobi darslik. Ziyo nashr. 2023.-347 b
2. A.B.Muxametov. U.Chorshanboyev. G.Turayeva T.:Boshqaruv hisobi darslik. Ziyo nashr. 2024.-169 b
3. qizi To'yeva, M. S. (2022, November). YANGI O'ZBEKISTON ORIFA AYOLLARI VA G'ARB AYOLLARINING JAMIYATDAGI MAVQEYI VA ULARNING HUQUQLARI. In INTERNATIONAL CONFERENCES (Vol. 1, No. 2, pp. 74-81).
4. Turayeva, G., Yusufaliyev, O., Xaydaraliyev, N., Yusupov, N., Oripov, S., & G'aniyev, O. (2023). ASOSIY VOSITALARINI IJARAGA OLIISH HISOBI. *Наука и технология в современном мире*, 2(14), 49-52.
5. Gulizahro, T., & Ziyodulla, T. (2023). MEHNAT RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH. *Нововведения Современного Научного Развития в Эпоху Глобализации: Проблемы и Решения*, 1(6), 137-139.
6. Gulizahro, T., & Zebiniso, R. (2023). KORXONADA ISHLAB CHIQRILADIGAN MAHSULOTLARNING O'RTACHA MIQDORLARI TAHLILI (MEBEL SAVDOSI TAHLILI MISOLIDA). *Нововведения Современного Научного Развития в Эпоху Глобализации: Проблемы и Решения*, 1(6), 178-180.
7. Gulizahro, T., Abduvali o'g, A. Y. L., & Ibrohim o'g'li, R. A. (2023). MA'LUMOTLARNI TAHLIL QILISHDA STATISTIK JAMLASH VA GURUHLASH USULI. *Нововведения Современного Научного Развития в Эпоху Глобализации: Проблемы и Решения*, 1(6), 144-146.
8. Nurillayev, J. Y. (2022). The role of corporate management system in providing financial security in commercial banks.
9. Abdurahmanova, M., & Olimova, M. (2022). KORPUS LINGVISTIKASINING AHAMIYATI. *COMPUTER LINGUISTICS: PROBLEMS, SOLUTIONS, PROSPECTS*, 1(1).
10. Abdurahmanova, M., & Olimova, M. (2022, June). TEZAURUSDAGI O'ZARO BOG'LANISHLAR. In «УЗБЕКСКИЕ НАЦИОНАЛЬНЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ЗДАНИЯ ТЕОРЕТИЧЕСКОЕ И ПРАКТИЧЕСКОЕ СОЗДАНИЕ ВОПРОСЫ" Международная научно-практическая конференция (Vol. 1, No. 1).